

ÖNSÖZ7

İÇİNDEKİLER11

KISALTMALAR21

GİRİŞ25

BİRİNCİ BÖLÜM

**ÇOCUKLUK VE ÇOCUK HAKLARI-BOŞANMA-
BOŞANMANIN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

**§ 1.Tarihsel Gelişim Sürecinde Çocukluk ve Çocuk Hakları -
Çocuk Haklarına İlişkin Uluslararası Düzenlemeler ve
Çocuğun Hak Süjesi Olarak Tanınması33**

I.Tarihsel Gelişim Sürecinde Çocukluk33

II.Tarihsel Gelişim Sürecinde Çocuk Hakları38

**III.Çocuk Haklarına İlişkin Uluslararası Bildirge ve
Sözleşmeler41**

A.Genel Olarak41

**B.Çocuk Haklarına İlişkin Uluslararası Bildirge ve
Sözleşmeler43**

1.Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi43

2.Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi43

3.Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi44

**4.Avrupa İnsan Haklarının Korunması Sözleşmesi ve Çocuklarla İlgili Avrupa Konseyi
Sözleşmeleri47**

C.Çocuğun Hak Süjesi Olarak Tanınması48

**§ 2.Dünyada ve Türkiye’de Boşanma-Boşanma Oranları-
Boşanmanın Türk Medeni Kanunu’nda Düzenleniş
Şekli ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri53**

I.Dünyada ve Türkiye’de Boşanma ve Boşanma Oranları53

A.Genel Olarak53

**B.Türkiye’de Boşanma Oranları ve Boşanmaya
İlişkin Araştırmalar55**

**1.Türkiye’de Boşanma Oranlarına İlişkin
İstatistiksel Veriler55**

2.Türkiye’de Boşanma Nedenlerine ve Boşanmanın Sonuçlarına İlişkin Yapılan Araştırmalar58

II.Türk Medeni Kanunu’nda Düzenlenmiş Olan Boşanma Nedenleri ve Türk Medeni Kanunu’nun Benimsediği Boşanma Prensibi59

III.Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri67

A.Genel Olarak67

B.Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Kısa Vadeli Etkileri69

1.Okul Öncesi Çocuklar70

2.6-8 Yaş Arası Çocuklar72

3.9-12 Yaş Arası Çocuklar72

4.Ergenlik Döneminde Bulunan Çocuklar73

C.Çocukların Cinsiyetlerine Göre Boşanma Karşısında Gösterdikleri Tepkiler74

D.Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Uzun Vadeli Etkileri75

E.Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu (The Parental Alienation Syndrome)77

İKİNCİ BÖLÜM

VELAYET HAKKININ TARİHSEL GELİŞİMİ-BOŞANMADA BİRLİKTE VELAYETİN GÜNDEMELMESİNİN NEDENLERİ-AMAÇLARI VE BOŞANMADA BİRLİKTE VELAYETİN UYGULANMASINA İLİŞKİN ARAŞTIRMALAR

§ 3.Velayet Hakkının Tarihsel Gelişimi ve Bu Gelişimin Velayet Hakkının Hukuki Niteliği ve Terminoloji Üzerindeki Etkisi81

I.Genel Olarak81

II.Velayet Hakkının Tarihsel Gelişimi82

A.Roma Hukukunda Velayet82

B.Cermen Hukukunda Velayet (Munt)87

C.Eski Hukukumuzda Velayet89

III.Velayet Hakkının Hukuki Niteliği91

IV.Velayet Hakkının Tarihsel Süreçte Gösterdiği Gelişimin Terminoloji Üzerindeki Etkisi95

§ 4.Boşanmada Birlikte Velayetin Gündeme Gelmesinin Nedenleri ve Boşanmada Birlikte Velayetin Başlıca Amaçları98

I.Genel Olarak98

II.Boşanmada Birlikte Velayetin Gündeme Gelmesinin Sosyolojik Nedenleri101

III.Boşanmada Birlikte Velayetin İleri Sürülmesinin Temelinde Yatan Psikolojik Nedenler102

IV.Boşanmada Birlikte Velayetin Başlıca Amaçları106

A.Çocukla Birlikte Yaşamayan Ebeveyn İle Çocuk Arasındaki İlişkinin Sürdürülmesi106

B.Ebeveynler Arası İletişimin Sağlanması ve İş Birliğinin Geliştirilmesi108

C.Ebeveynlerin Boşanmadan Sonra da Çocuğun Bakımı ve Yetiştirilmesine İlişkin Yükümlülüklerini Yerine Getirmelerinin Sağlanması110

D.Çocuğun Yararının Korunması111

§ 5.Boşanmada Birlikte Velayet Lehine ve Aleyhine İleri Sürülen Argümanlar ve Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Araştırma Sonuçları114

I.Boşanmada Birlikte Velayet Lehine ve Aleyhine İleri Sürülen Argümanlar114

A.Boşanmada Birlikte Velayet Lehine İleri Sürülen Argümanlar114

B.Boşanmada Birlikte Velayet Aleyhine İleri Sürülen Argümanlar115

II.Boşanmada Birlikte Velayet Lehine ve Aleyhine İleri Sürülen Hukuki Argümanlar116

A.Boşanmada Birlikte Velayet Aleyhine İleri Sürülen Hukuki Argümanlar116

B.Boşanmada Birlikte Velayet Lehine İleri Sürülen Hukuki Argümanlar119

III.Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Araştırmalar ve Araştırmalar Kapsamında Ulaşılan Sonuçlar122

A.Genel Olarak122

B.Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Araştırmalar123

1.Steinmann Araştırması123

2.Balloff-Walter Araştırması125

3.Maccoby ve Mnookin Araştırması127

4.Proksch Araştırması128

5.Wallerstein-Lewis-Blakeslee Araştması129

6.Limbach Araştırması130

7.İsviçre Ulusal Araştırma Fonu Tarafından Desteklenen Araştırma131

C.Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Araştırmaların Ulaştığı Sonuçlar134

D.Türkiye’de Toplumun Boşanmada Birlikte Velayete Bakışı135

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK MEDENİ HUKUKU VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA VELAYET HAKKININ KULLANILMASI- BOŞANMADA BİRLİKTE VELAYETİN UYGULANMASINA İLİŞKİN MODELLER VE BİRLİKTE VELAYET KAPSAMINDAKİ YETKİLERİN KULLANILMASI

Ő 6.Türk Medeni Hukukunda Velayet Hakkının Kullanılması141

I.Velayete Tabi Olanlar ve Velayet Hakkına Sahip Olanlar141

II.Velayet Hakkının Kullanılması143

A.Evlilik Birliği Süresince143

1.Ana Babanın Evli Olması Halinde143

2.Ortak Yaşama Ara Verilmesi ve Ayrılık Halinde145

B.Evlilik Birliğinin Sona Ermesi Halinde148

1.Eşlerden Birinin Ölümü Veya Gaipliğine Karar Verilmesi Halinde148

2.Evlilik Birliğinin Boşanma İle Sona Ermesi Halinde149

C.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde151

Ő 7.Karőılaőtirmalı Hukukta Velayet Hakkının Kullanılması ve Birlikte Velayetin Kural Haline Gelmesi158

I.Genel Olarak158

II.Karşılaştırmalı Hukukta Velayet Hakkının Kullanılması159

A.Avusturya Hukukunda Velayet Hakkının Kullanılması159

1.Boşanmadan Sonra Velayet Hakkının Kullanılması159

2.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde Velayet Hakkının Kullanılması161

B.Alman Hukukunda Velayet Hakkının Kullanılması163

1.Genel Olarak163

2.Boşanmadan Sonra Velayet Hakkının Kullanılması165

3.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde Velayet Hakkının Kullanılması167

C.İsviçre Hukukunda Velayet Hakkının Kullanılması169

1.Genel Olarak169

2.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde Velayet Hakkının Kullanılması171

3.Boşanmadan Sonra Velayet Hakkının Kullanılması172

D.Diğer Avrupa Ülkelerinde Velayet Hakkının Kullanılması173

III.Karşılaştırmalı Hukukta Birlikte Velayetin Düzenleniş Şekli176

A.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde Birlikte Velayetin Düzenleniş Şekli176

B.Boşanmadan Sonra Birlikte Velayetin Düzenleniş Şekli177

1.Birlikte Velayetin Boşanmadan Sonra Kanun Gereği Devam Etmesini Kabul Eden Ülkeler179

2.Birlikte Velayetin Boşanmadan Sonra Ebeveynlerin Ortak Talepleri Üzerine Devam Etmesini Kabul Eden Ülkeler181

§ 8.Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Modeller Ve Boşanmadan Sonra Birlikte Velayet Kapsamındaki Yetkilerin Kullanılması183

I.Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Modeller183

A.Birlikte Velayette Dönüşümlü Model183

B.Birlikte Velayette Rezidans (Merkez) Modeli184

C.Birlikte Velayette Yuva Modeli185

D.Birlikte Velayette Karma Model186

II.Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanmasına İlişkin Olarak İsviçre’de Benimsenen Model186

§ 9.Boşanmadan Sonra Birlikte Velayet Kapsamındaki Yetkilerin Kullanılması188

I.Genel Olarak188

A.Çocukla İlgili Olarak Alınacak Kararlarda Gündelik Yaşama İlişkin Kararlar Ve Çocukla İlgili Önemli Konulara İlişkin Kararlar Şeklinde Bir Ayrımı Benimseyen Model188

B.Çocukla İlgili Olarak Alınacak Kararlarda Çocuğun Yerleşim Yerini Esas Alan Model189

II.Boşanmadan Sonra Birlikte Velayet Kapsamındaki Yetkilerin Kullanılmasına İlişkin Olarak İsviçre Hukukunda Benimsenen Model192

A.İsviçre Medeni Kanunu’na Göre Boşanmadan Sonra Birlikte Velayet Kapsamındaki Yetkilerini Kullanılması193

1.Çocuğa Fiilen Bakmakta Olan Ebeveynin Tek Başına Alabileceği Kararlar194

2.Birlikte Velayet Kapsamındaki Yetkilerini Kullanılması Sırasında Ortaya Çıkan Uyuşmazlıklar196

B.Birlikte Velayet Kapsamında Çocuğun Yerleşim Yerinin Belirlenmesi197

C.Birlikte Velayet Kapsamındaki Yetkilerin Kullanılmasında Çocuğun Kişiliğinin Dikkate Alınması ve Çocuğun Söz Dinleme Yükümlülüğü200

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSVİÇRE MEDENİ HUKUKUNDA BOŞANMADA BİRLİKTE VELAYETİN KURAL HALİNE GELMESİ

§ 10.İsviçre Medeni Hukukunda Birlikte Velayetin Kural Haline Gelmesine İlişkin Süreç203

I.1 Ocak 1978 Tarihli Çocuk Hukuku Reformu203

II.1 Ocak 2000 Yürürlük Tarihli Boşanma Hukuku Revizyonu205

A.Genel Olarak205

B.1 Ocak 2000 Yürürlük Tarihli Boşanma Hukuku Revizyonunun İsviçre Medeni Kanunu’nun Velayetin Kullanılmasına İlişkin Hükümleri Üzerindeki Etkisi207

**1.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde
Velayet Hakkının Kullanılması208**

2.Boşanmadan Sonra Velayet Hakkının Kullanılması209

a.Genel Olarak209

**b.İsviçre Medeni Kanunu'nda Boşanmada
Birlikte Velayetin İstisna Olarak Düzenlenmesi210**

III.1 Temmuz 2014 Yürürlük Tarihli Velayet Hukuku Revizyonu216

A.Genel Olarak216

**B.1 Temmuz 2014 Yürürlük Tarihli Velayet Hukuku Revizyonunun Gündeme Gelmesinin
Nedenleri218**

**1.Çocuğun Yararının Yeterince Korunamaması
Düşüncesi220**

**2.Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının
İsviçre Hukuku Üzerindeki Etkisi221**

**C.1 Temmuz 2014 Yürürlük Tarihli Velayet Hukuku Revizyonunun İsviçre Medeni Kanunu'nun
Velayetin Kullanılmasına İlişkin Hükümleri Üzerindeki Etkisi227**

**1.Ana Babanın Evli Olmaması Halinde
Velayet Hakkının Kullanılması227**

2. Boşanmadan Sonra Velayet Hakkının Kullanılması229

**§ 11.İsviçre Medeni Kanunu'nda Boşanmada Birlikte Velayetin
Kural Olarak Düzenlenmesi232**

I.Genel Olarak232

**II.Boşanmada Birlikte Velayetin İsviçre Medeni Kanunu'ndaki
Yasal Dayanakları234**

A.İsviçre Medeni Kanunu'nun 133. Madde Düzenlemesi234

1.Çocuğun Velayetinin Düzenlenmesi234

2.Çocuğun Himayesinin Bırakılması235

a.Himaye Kavramı235

b.Alternatif Himaye Kavramı236

**3.Çocukla Kişisel İlişki Kurulması veya
Ebeveynlerin Çocuğun Bakımına İlişkin Paylaşımlarının Belirlenmesi242**

**4.Çocuğa Ödenecek Olan Bakım Nafakasının
Belirlenmesi243**

**5.Çocuğun Yararının Gözetilmesi ve
Çocuğun Görüşünün Alınması243**

a.Çocuğun Yararının Gözetilmesi243

b.Çocuğun Görüşünün Alınması246

6.Ebeveynlerin Ortak Taleplerinin Bulunması249

B.İsviçre Medeni Kanunu'nun 298. Madde Düzenlemesi250

1.Genel Olarak250

2.Birlikte Velayetin Kural Olarak Düzenlenmesi251

a.Genel Esaslar251

**b.Çocuğun Himayesinin, Çocukla Kişisel İlişkinin
veya Çocuğun Bakımına İlişkin Paylaşımın ve
Nafakanın Düzenlenmesi253**

3.Tek Başına Velayetin İstisna Olarak Düzenlenmesi257

a.Genel Olarak257

b.Çocuğun Yararı Denetimi257

c.Velayetin Tek Başına Ebeveynlerden Birisine Bırakılmasına Esas Olabilecek Olgular259

**aa.İsviçre Medeni Kanunu'nda Düzenlenmiş
Olan Velayetin Kaldırılması Nedenlerinden
Birinin Varlığı259**

**bb.İsviçre Medeni Kanunu'nda Düzenlenmiş
Olan Velayetin Kaldırılması Nedenleri
Dışında Kalan Başka Olguların Varlığı260**

**aaa.Ebeveynler Arasında Birlikte Velayetin
Uygulanmasına İmkân Vermeyecek
Düzeyde Önemli ve Süreklilik
Arz Eden Çatışmanın Bulunması260**

**bbb.Ebeveynlerin İş Birliği İçerisinde
Hareket Etme Arzu ve Yeteneğine
Sahip Olmaması ve Ebeveynler Arasında
İletişim Kurulamaması262**

**ccc.Ebeveynlerin Ortak Taleplerinin
Çocuğun Velayetinin Tek Başına
Ana Babadan Birisine Bırakılması
Yönünde Olması264**

d.Velayetin Tek Başına Ebeveynlerden Birisine Bırakılıp Bırakılamayacağı Değerlendirmesinde Hâkimin Dikkate Alabileceği Kriterler265

e.Çocuğun Velayetinin Tek Başına Ebeveynlerden Birisine Bırakılması Üzerine Kişisel İlişkinin ve Nafakanın Düzenlenmesi266

4.Velayetin Kaldırılması267

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRK MEDENİ HUKUKU BAKIMINDAN

BOŞANMADA BİRLİKTE VELAYETİN UYGULANABİLİRLİĞİ

§ 12.Türk Medeni Kanunu'nun Boşanmada Velayeti Düzenleyen Hükümleri ve Velayete İlişkin Uluslararası Düzenlemeler Çerçevesinde Hukukumuz Bakımından Boşanmada Birlikte Velayetin Uygulanabilirliği269

I.Genel Olarak269

II.Türk Medeni Kanunu'nun 336. ve 182. Maddeleri Çerçevesinde Boşanmada Birlikte Velayete İlişkin Olarak Öğretide İleri Sürülen Görüşler270

A.Türk Medeni Kanunu'nun 182. Maddesine İlişkin Olarak Öğretide İleri Sürülen Görüşler271

B.Türk Medeni Kanunu'nun 336. Maddesine İlişkin Olarak Öğretide İleri Sürülen Görüşler275

C.Görüşümüz283

III.Yargıtay Uygulamasında Birlikte Velayet294

IV.11 No'lu Protokol İle Değişik İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'ye Ek 7 No'lu Protokol'ün 5. Maddesinin Türk Medeni Kanunu'nun Velayete İlişkin Hükümleri Üzerindeki Etkisi299

A.Genel Olarak299

B.Türk Hukuk Öğretisinde İleri Sürülen Görüşler300

C.Görüşümüz306

§ 13.Olan ve Olması Gereken Hukuk Bakımından Boşanmada Birlikte Velayet320

I.Olan Hukuk Bakımından Boşanmada Birlikte Velayet320

II.Olması Gereken Hukuk Bakımından Boşanmada Birlikte Velayet336

SONUÇ345

KAYNAKÇA359